МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение
высшего образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Факультет филологии и истории

УТВЕРЖДАЮ
Проректор по образовательной деятельности КФУ
Проф. Д.А. Таюрский
_______________ «___»________20__г.

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

Практикум татарского языка Б1.В.ОД.1.4

Направление подготовки: 44.03.05 - Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)
Профиль подготовки: Родной язык и литература, иностранный язык
Квалификация выпускника: бакалавр
Форма обучения: очное
Язык обучения: русский

Автор(ы):
Хайруллина А.С.
Рецензент(ы):
Хазиев Ринал Исмагилович

СОГЛАСОВАНО:
Заведующий(ая) кафедрой: Даутов Г. Ф.
Протокол заседания кафедры No ___ от "____" ___________ 201__г
Учебно-методическая комиссия Елабужского института КФУ (Факультет филологии и истории):
Протокол заседания УМК No ____ от "____" ___________ 201__г

Регистрационный No 1016059418

Казань
2018

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) старший преподаватель, к.н. Хайруллина А.С.
Кафедра татарской филологии Факультет филологии и истории , AlSHajrullina@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

Общая цель обучения конкретизируется в следующих задачах:

- овладение культурой речевого общения в бытовой, учебной и профессиональной сферах (в зависимости от рассмотренных часов на данный предмет);
- развитие познавательной культуры обучающихся, их языковых, интеллектуальных способностей, практическое владение языком и сведениями о языке;
- формирование умений и навыков в процессов изучения языка (работа с книгой, словарями, конспектирование, написание рефератов).

В процессе обучения татарскому языку решается и комплекс частных задач:

- усвоение языковых знаний (по фонетике, лексике, грамматике, стилистике);
- приобретение необходимого словарного запаса;
- развитие речевых навыков (произносительных, лексических, грамматических, орфографических);
- совершенствование умений и навыков восприятия татарской речи (аудирование), участие в разговоре (диалогическая речь), чтения и понимания текстов на татарском языке, пересказа увиденного и услышанного (монологическая речь); формирование навыков грамотного письма в пределах предусмотренного программой объема лексического материала;
- приобщение обучающихся в процессе овладения татарским языком к культуре, истории татарского народа.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел "Б1.В.ОД.1 Дисциплины (модули)" основной образовательной программы 44.03.05 Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки) и относится к обязательным дисциплинам. Осваивается на 1 курсе, 1 семестр.

Данная учетная дисциплина включена в раздел 'Б1.В.ОД.1.4 Дисциплины (модули) основной профессиональной образовательной программы 44.03.05 Педагогическое образование, профиль 'Родной язык и литература, иностранный язык') и относится к обязательным дисциплинам. Осваивается на 1 курсе в 1 семестре.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК 4 (общекультурные компетенции)	пособностью к коммуникации в устной и письменной формах на русском и иностранном языках для решения задач межличностного и межкультурного взаимодействия
ПК 1 (профессиональные компетенции)	готовностью реализовывать образовательные программы по учебным предметам в соответствии с требованиями образовательных стандартов

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

- основные проблемы современного языкознания;
- основные направления и школы в лингвистике;
- лингвистические понятия и термины;

2. должен уметь:

- описывать артикуляцию звуков родного языка;
- давать артикуляционную характеристику гласным и согласным звукам;
- выявлять компоненты лексического значения слова;
- анализировать языковые явления;

3. должен владеть:

- литературными нормами родного языка.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

- способностью использовать основы философских и социогуманитарных знаний для формирования научного мировоззрения,
- способностью анализировать основные этапы и закономерности исторического развития для формирования гражданской позиции,
- способностью к коммуникации в устной и письменной формах на русском и иностранном языках для решения задач межличностного и межкультурного взаимодействия;
владением основами профессиональной этики и речевой культуры

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 3 зачетных(ые) единиц(ы) 108 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины: зачет в 1 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Фонетика. Телдәге авазлар системасы. Тартык һәм сузык авазлар. Аваз үзгәрешләре. Транскрипция. Лексикология. Аның тармаклары. Лексикография. Сүзлекләрнең төрләре.	1		0	8	0	Устный опрос
2.	Тема 2. Мөстәкыйль мәгънәле сүзләр. Исем. Аның грамматик категорияләре.Сыйфат, сан, алмашлык, рәвеш сүз төркеменә караган грамматик категорияләр.	1		0	6	0	Проверка практических навыков
3.	Тема 3. Фигыль турында төшенчә. Башлангыч формасы. Барлык - юклык төре. Фигыль юнәлешләре. Фигыль юнәлешләренең мәгънәсе һәм кушымчалары. Фигыльләрнең зат-сан белән төрләнеше. Затланышлы һәм затланышсыз фигыльләр. Модаль мәгънәле сүзләр, бәйләгеч сүзләр.	1		0	6	0	Тестирование

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
4.	Тема 4. Синтаксис турында төшенчә. Синтаксисның төп берәмлекләре: сүзтезмәләр, җөмләләр. Тыныш билгеләрен куюнын нигезләре. Татар телендә тыныш билгеләре. Нокта, сорау һәм өндәү билгеләре, күп нокталар, куштырнаклар куела торган очраклар. Өтер, нокталы өтер, ике нокта куела торган очраклар. Сызык һәм җәяләр куела торган очраклар.	1		0	8	0	Тестирование
5.	Тема 5. Документлар турында төшенчә. Еш кулланыла торган эш кәгазьләре: белдерүләр, хатлар.	1		0	8	0	Тестирование
.	Тема . Итоговая форма контроля	1		0	0	0	Зачет
	Итого			0	36	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Фонетика. Телдәге авазлар системасы. Тартык һәм сузык авазлар. Аваз үхзгәрешләре. Транскрипция. Лексикология. Аның тармаклары. Лексикография. Сүзлекләрнең төрләре.

практическое занятие (8 часа(ов)):

Татар теле турында гомуми мәгълүмат. Телнең аралашу чарасы булуы. Телнең төп функцияләре. Туган телнең һәрбер халык тормышында һәм кешене шәхес итеп формалаштырудагы роле. Кардәш һәм кардәш булмаган телләр. Татарлар яши торган төбәкләр. Телнең кеше тормышында һәм җәмгыятьтә тоткан урыны. Фонетика һәм орфоэпия. Фонетика һәм орфоэпия турында гомуми төшенчә. Сөйләм органнары, аларның авазларны ясауда катнашуы. Аваз. Фонема. Татар телендә сузык авазлар, аларның саны. Сузык авазларны төркемләү. Татар телендә сузык авазлар өлкәсендәге үзгәрешләр. Сингармонизм законы, аның төрләре. Татар телендә сузыклар кыскару күренеше. Дифтонглар турында төшенчә. Татар телендә тартык авазлар, аларның саны. Тартык авазларны төркемләү. Тартык авазлар өлкәсендәге үзгәрешләр. Тартык авазларның охшашлануы. Аның төрләре. Татар һәм рус телләрендә сузык авазлар һәм тартык авазлар. Татар телендә басым. Татар теленең үз сүзләрендә һәм алынма сүзләрдә басым сакланмау очраклары. Интонация белән эшләү. Әдәби тел нормалары. Орфоэпик нормалар турында төшенчә. Орфоэпик сүзлек. Фонетик анализ ясау.Фонетика һәм орфоэпия. Фонетика һәм орфоэпия турында гомуми төшенчә. Сөйләм органнары, аларның авазларны ясауда катнашуы. Аваз. Фонема. Татар телендә сузык авазлар, аларның саны. Сузык авазларны төркемләү. Татар телендә сузык авазлар өлкәсендәге үзгәрешләр. Сингармонизм законы, аның төрләре. Татар телендә сузыклар кыскару күренеше. Дифтонглар турында төшенчә. Татар телендә тартык авазлар, аларның саны. Тартык авазларны төркемләү. Тартык авазлар өлкәсендәге үзгәрешләр. Тартык авазларның охшашлануы. Аның төрләре. Татар һәм рус телләрендә сузык авазлар һәм тартык авазлар. Татар телендә басым. Татар теленең үз сүзләрендә һәм алынма сүзләрдә басым сакланмау очраклары. Интонация белән эшләү. Әдәби тел нормалары. Орфоэпик нормалар турында төшенчә. Орфоэпик сүзлек. Фонетик анализ ясау. Лексикология һәм фразеология. Сүз - телнең төп берәмлеге. Сүзнең лексик мәгънәсе. Бер һәм күп мәгънәле сүзләр. Туры һәм күчерелмә мәгънәләр. Антонимнар. Синонимнар. Паронимнар. Омонимнар һәм аларның төрләре. Төрки-татар сүзләре һәм алынма сүзләр. Татар теленең сүзлек составы: искергән сүзләр, тарихи сүзләр һәм неологизмнар, аларның төрләре. Диалекталь лексика, һөнәрчелек лексикасы, терминологик лексика, жаргон сүзләр. Фразеологик әйтелмәләр, аларны мәгънәсе. Фразеологизмнарның сөйләмдә кулланылыш үзенчәлекләре. Татар теленең төп сүзлекләре, аларны куллана белү. Татар теленең төп лексик нормалары. Лексик анализ ясау.

Тема 2. Мөстәкыйль мәгънәле сүзләр. Исем. Аның грамматик категорияләре.Сыйфат, сан, алмашлык, рәвеш сүз төркеменә караган грамматик категорияләр.

практическое занятие (6 часа(ов)):

Морфология Сүз төркемнәренең лексик-грамматик төрләре. Сүз төркемнәренең классификациясе. Сүз төркемнәренең үзара мөнәсәбәте. Мөстәкыйль сүз төркемнәре, ярдәмлек сүз төркемнәре, модаль сүз төркемнәре. Аларның семантик, морфологик һәм синтаксик үзенчәлекләре. Сүз төркемнәренең ясалышы, семантикасы, кулланылыш үзенчәлекләре. Телнең төп морфологик нормалары. Морфологик анализ ясау.

Тема 3. Фигыль турында төшенчә. Башлангыч формасы. Барлык - юклык төре. Фигыль юнәлешләре. Фигыль юнәлешләренең мәгънәсе һәм кушымчалары. Фигыльләрнең зат-сан белән төрләнеше. Затланышлы һәм затланышсыз фигыльләр. Модаль мәгънәле сүзләр, бәйләгеч сүзләр.

практическое занятие (6 часа(ов)):

Татар теле турында гомуми мәгълүмат. Телнең аралашу чарасы булуы. Телнең төп функцияләре. Туган телнең һәрбер халык тормышында һәм кешене шәхес итеп формалаштырудагы роле. Кардәш һәм кардәш булмаган телләр. Татарлар яши торган төбәкләр. Телнең кеше тормышында һәм җәмгыятьтә тоткан урыны. Фонетика һәм орфоэпия. Фонетика һәм орфоэпия турында гомуми төшенчә. Сөйләм органнары, аларның авазларны ясауда катнашуы. Аваз. Фонема. Татар телендә сузык авазлар, аларның саны. Сузык авазларны төркемләү. Татар телендә сузык авазлар өлкәсендәге үзгәрешләр. Сингармонизм законы, аның төрләре. Татар телендә сузыклар кыскару күренеше. Дифтонглар турында төшенчә. Татар телендә тартык авазлар, аларның саны. Тартык авазларны төркемләү. Тартык авазлар өлкәсендәге үзгәрешләр. Тартык авазларның охшашлануы. Аның төрләре. Татар һәм рус телләрендә сузык авазлар һәм тартык авазлар. Татар телендә басым. Татар теленең үз сүзләрендә һәм алынма сүзләрдә басым сакланмау очраклары. Интонация белән эшләү. Әдәби тел нормалары. Орфоэпик нормалар турында төшенчә. Орфоэпик сүзлек. Фонетик анализ ясау.Фонетика һәм орфоэпия. Фонетика һәм орфоэпия турында гомуми төшенчә. Сөйләм органнары, аларның авазларны ясауда катнашуы. Аваз. Фонема. Татар телендә сузык авазлар, аларның саны. Сузык авазларны төркемләү. Татар телендә сузык авазлар өлкәсендәге үзгәрешләр. Сингармонизм законы, аның төрләре. Татар телендә сузыклар кыскару күренеше. Дифтонглар турында төшенчә. Татар телендә тартык авазлар, аларның саны. Тартык авазларны төркемләү. Тартык авазлар өлкәсендәге үзгәрешләр. Тартык авазларның охшашлануы. Аның төрләре. Татар һәм рус телләрендә сузык авазлар һәм тартык авазлар. Татар телендә басым. Татар теленең үз сүзләрендә һәм алынма сүзләрдә басым сакланмау очраклары. Интонация белән эшләү. Әдәби тел нормалары. Орфоэпик нормалар турында төшенчә. Орфоэпик сүзлек. Фонетик анализ ясау. Лексикология һәм фразеология. Сүз ? телнең төп берәмлеге. Сүзнең лексик мәгънәсе. Бер һәм күп мәгънәле сүзләр. Туры һәм күчерелмә мәгънәләр. Антонимнар. Синонимнар. Паронимнар. Омонимнар һәм аларның төрләре. Төрки-татар сүзләре һәм алынма сүзләр. Татар теленең сүзлек составы: искергән сүзләр, тарихи сүзләр һәм неологизмнар, аларның төрләре. Диалекталь лексика, һөнәрчелек лексикасы, терминологик лексика, жаргон сүзләр. Фразеологик әйтелмәләр, аларны мәгънәсе. Фразеологизмнарның сөйләмдә кулланылыш үзенчәлекләре. Татар теленең төп сүзлекләре, аларны куллана белү. Татар теленең төп лексик нормалары. Лексик анализ ясау.

Тема 4. Синтаксис турында төшенчә. Синтаксисның төп берәмлекләре: сүзтезмәләр, җөмләләр. Тыныш билгеләрен куюнын нигезләре. Татар телендә тыныш билгеләре. Нокта, сорау һәм өндәү билгеләре, күп ноктталар, куштырнаклар куела торган очраклар. Өтер, ноктталы өтер, ике нокта куела торган очраклар. Сызык һәм җәяләр куела торган очраклар.

практическое занятие (8 часа(ов)):

Синтаксис Синтаксис буенча гомуми мәгълүмат. Сүзтезмә һәм җөмлә. Җөмләдә сүзләр бәйләнеше. Тезүле һәм ияртүле бәйләнешләр. Җөмлә турында төшенчә. Җөмлә кисәкләре. Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләр. Җөмләдә сүз тәртибе. Гади җөмлә төрләре. Җыйнак һәм җәенке гади җөмлә. Тулы һәм ким җөмлә. Сөйләмдә бер составлы җөмләләрнең кулланылыш үзенчәлекләре. Раслау һәм инкарь җөмлә турында гомуми төшенчә. Туры һәм кыек сөйләм. Диалог, аның язылышы, тыныш билгеләре. Кушма җөмлә турында төшенчә. Кушма җөмлә төрләре. Тезмә кушма җөмлә. Теркәгечле һәм теркәгечсез тезмә кушма җөмләләр. Иярченле кушма җөмлә турында төшенчә. Татар һәм рус телләрендә иярченле кушма җөмләнең төзелеше. Синтетик иярченле кушма җөмлә, аның бәйләүче чаралары, тыныш билгеләре. Аналитик иярченле кушма җөмлә, аның бәйләүче чаралары, тыныш билгеләре. Иярчен җөмлә һәм аның төрләре. Катлаулы кушма җөмләләр. Текст синтаксисы турында гомуми төшенчә. Телнең төп синтаксик нормалары. Синтаксик анализ ясау. Пунктуация. Татар телендә тыныш билгеләре. Ия белән хәбәр арасына сызык кую очраклары. Хәл, аныклагыч, эндәш һәм кереш сүзләр янында тыныш билгеләре. Тиңдәш кисәкләр янында тыныш билгеләре. Диалог, аның язылышы, тыныш билгеләре. Туры сөйләм янында тыныш билгеләре. Кушма җөмлә янында тыныш билгеләре.

Тема 5. Документлар турында төшенчә. Еш кулланыла торган эш кәгазьләре: белдерүләр, хатлар.

практическое занятие (8 часа(ов)):

Еш кулланыла торган эш кэгазьлэре турында мэгълумат. гаризалар, беркетмэлэр.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
1.	Тема 1. Фонетика. Телдәге авазлар системасы. Тартык һәм сузык авазлар. Аваз үхзгәрешләре. Транскрипция. Лексикология. Аның тармаклары. Лексикография. Сүзлекләрнең төрләре.	1		подготовка к устному опросу	14	Устный опрос
2.	Тема 2. Мөстәкыйль мәгънәле сүзләр. Исем. Аның грамматик категорияләре.Сыйфат, сан, алмашлык, рәвеш сүз төркеменә караган грамматик категорияләр.	1		подготовка к проверке практических навыков	16	Проверка практических навыков
3.	Тема 3. Фигыль турында төшенчә. Башлангыч формасы. Барлык - юклык төре. Фигыль юнәлешләре. Фигыль юнәлешләренең мәгънәсе һәм кушымчалары. Фигыльләрнең зат-сан белән төрләнеше. Затланышлы һәм затланышсыз фигыльләр. Модаль мәгънәле сүзләр, бәйләгеч сүзләр.	1		подготовка к тестированию	14	Тестирование

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
4.	Тема 4. Синтаксис турында төшенчә. Синтаксисның төп берәмлекләре: сүзтезмәләр, җөмләләр. Тыныш билгеләрен куюнын нигезләре. Татар телендә тыныш билгеләре. Нокта, сорау һәм өндәү билгеләре, күп нокталар, куштырнаклар куела торган очраклар. Өтер, нокталы өтер, ике нокта куела торган очраклар. Сызык һәм җәяләр куела торган очраклар.	1		подготовка к тестированию	16	Тестирование
5.	Тема 5. Документлар турында төшенчә. Еш кулланыла торган эш кәгазьләре: белдерүләр, хатлар.	1		подготовка к тестированию	12	Тестирование
	Итого				72	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

На семинарах:

- выступления обучающихся с докладами по заданному материалу;
- проблемная дискуссия;
- чтение и анализ фрагментов филологических текстов;
- выполнение творческих заданий, заключающихся в переводе теоретической информации;
- коллективное выполнение заданий в подгруппах с последующим представлением результатов и дискуссией.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Фонетика. Телдәге авазлар системасы. Тартык һәм сузык авазлар. Аваз үхзгәрешләре. Транскрипция. Лексикология. Аның тармаклары. Лексикография. Сүзлекләрнең төрләре.

Устный опрос , примерные вопросы:

1. Транскрипция. 2.Лексикология. Аның тармаклары. Лексикография. 3.Сүзлекләрнең төрләре. 4. Мөстәкыйль мәгънәле сүзләр. Исем. Аның грамматик категорияләре. 5. Сыйфат, сан, алмашлык, рәвеш сүз төркеменә караган грамматик категорияләр. 6. Фигыль турында төшенчә. Башлангыч формасы. Барлык-юклык төре. 7. Фигыль юнәлешләре. Фигыль юнәлешләренең мәгънәсе һәм кушымчалары. 8. Фигыльләрнең зат-сан белән төрләнеше. Затланышлы һәм затланышсыз фигыльләр. Модаль мәгънәле сүзләр, бәйләгеч сүзләр. 9. Синтаксис турында төшенчә. Синтаксисның төп берәмлекләре: сүзтезмәләр, җөмләләр. 10. Тыныш билгеләрен куюнын нигезләре. Татар телендә тыныш билгеләре. 11. Нокта, сорау һәм өндәү билгеләре, күп ноктлар, куштырнаклар куела торган очраклар. 12. Өтер, ноктлы өтер, ике нокта куела торган очраклар. 13. Сызык һәм җәяләр куела торган очраклар.

Тема 2. Мөстәкыйль мәгънәле сүзләр. Исем. Аның грамматик категорияләре.Сыйфат, сан, алмашлык, рәвеш сүз төркеменә караган грамматик категорияләр.

Проверка практических навыков , примерные вопросы:

1. Күпнокталар урынына -Ъ- яисә -Ь- хәрефләрен куеп языгыз. Тәк...дим, мәнфәгат..., иг...тибар, роял..., дөн...я, дәр...я, сәгат..., шигыр..., сәнгат..., бер...юлы, тугыз...еллык, күп...еллык, көн...як, пул...с, мөрәҗәгат..., гам..., бәгыр..., кәгаз..., тәнкыйт..., мәшгул..., һәр...яклап, асфал...т, мик...дар, шиг...ри, шагыйр..., ик...тисад, мәг...лүм, Дөб...яз, Ак...егет, җәмгыят..., дик...кат..., дәг...ва, гыйл...ми, с...езд, йөз...яшәр, мәг...рифәтче, мәкал..., мәшәкат..., җөр...әт итү, тәг...бир, тигез....яклы, табигат..., мәг...кул..., ниһаят.., волост..., бинокл..., стил..., шәфәк..., гаят..., фәкат..., Кор...ән, мәс...әлә, мәс...үл, Ях...я, п...еса, мәшрик..., бәг...зе, фәкат..., лөгат..., юн...сез, вәзгыят..., монафик..., кар...ера, ад...ютант, об...ект, суб...ект, тәкат..., шәл...яулык, таш...язма, мәг...шука, сөал..., яш...тәш, кул...яулык, кул...югыч, ук...яфрак, төн...як, буар...елан, бер...юлы. 2. Сүзләрнең дөрес язылышын истә калдырыгыз. Һава, һаман, һич, һәвас, һәлак, һөнәр, һөҗүм, целлофан, цемент, цензура, цилиндр, цитата, цифр, чабак, чабата, чабу, чагу, чайкалу, чакрым, чак-чак, чал, чамасыз, чандыр, чиновник, чират, чияләнү, чумгалак, чәнечкеле, чүлмәкче, чемпион, щетка, щит, кабак, кабарту, кабель, кабер, кабинет, кавалерия, кадерлем, казакъ, казино, календарь, калфак, камин, канунлашкан, карнавал, карп, кисенте, кол, күренү, куртка, кукуруз, вагон, ваемсыз, ваза, вакса, вакыт, валчык, валюта, Ватан, вафля, вәсвәсә, вөҗдан. 3. Бирелгән сүзләрнең дөрес язылышын тикшерегез. Очырау, пычырату, әкерен, очырак, ихыласлылык, йомырка, йомыры, ачылу, йөгерек, килешү, аңышмастан, багыланыш, басылу, бөкере. 4. Сүзләрнең басымын билгеләгез. Басымның урыны үзгәрү мәгънәгә тәэсир итүен аңлатыгыз. Бирелгән сүзләрне кулланып, җөмләләр төзеп языгыз. карама - карама вакланма - вакланма ташлама - ташлама борылма - борылма раслама - раслама башкарма - башкарма киңәшмә - киңәшмә хәер - хәер тәмам - тәмам хәзер - хәзер алма - алма 5. Сүзләрдәге орфографик хаталарны табып төзәтегез. Төнбоек, утынлык, тоссыз, дулкыннану, күреңгән, комлак, көмбагыш, сузыңкы, соңго, соңонда, тыңгысыз, акрынлап, икеләммичә, икейөзлелек, баштубән, газүткәргеч. 6. Язылыш принцибы ягыннан тикшереп, төркемдәге артык сүзләрне билгеләгез. а) Каталог, квартал, диспансер, колледж, договор, шәһәр. б) Чишмә, урман, салкын, аңларга, ягымлы, сөенгән. в) Беренче, сәлам, мәгариф, бәрабәр, бәла. г) Башлангыч, эзсез, унбер, сузынкы, студент. д) Абитуриент, ди-джей, принтер, спектакль, дәрәҗә.

Тема 3. Фигыль турында төшенчә. Башлангыч формасы. Барлык - юклык төре. Фигыль юнәлешләре. Фигыль юнәлешләренең мәгънәсе һәм кушымчалары. Фигыльләрнең зат-сан белән төрләнеше. Затланышлы һәм затланышсыз фигыльләр. Модаль мәгънәле сүзләр, бәйләгеч сүзләр.

Тестирование , примерные вопросы:

1.Фонетиканың өйрәнү объекты: а) телдәге авазлар төзелешен; б) дөрес язу кагыйдәләрен; в) дөрес әйтелеш кагыйдәләрен; г) авазларны һәм хәрефләрне өйрәнә. 2. Яшьнәү сүзендә: А) 6 хәреф, 6 аваз; Б) 6 хәреф, 5 аваз; В) 5 хәреф, 6 аваз; Г) 6 хәреф, 7 аваз. 3.Әйтелешне язуда дөрес күрсәтү өчен уйлап табылган язу: А) орфография; Б) орфоэпия; В) транскрипция ; Г) иероглифлар. 4. Яу сүзендә: А) 2 тартык, 1 сузык; Б) 2 сузык, 1 тартык; В) 2 сузык кына; Г) 1 сузык, 1 тартык. 5. Эшләү сүзендә Ү хәрефе: А) [ү]сузыгын; Б) [w] тартыгын; В) дифтонгны; Г) тартыкны да, сузыкны да белдерә. 6. Авазлар кыскару ул - : А) редукция Б) протеза; В) эпентеза; Г) диэреза; 7. Иҗекләрнең ачык һәм ябык булуы: А) сузык авазларга бәйле; Б) тартык авазларга бәйле; В) берсенә дә бәйле түгел; Г) сузык һәм тартык авазларга бәйле. 8. Басым ул: А) бер тын белән әйтелгән кисәк; Б) тавышның төрлечә хәрәкәт итүе; В) сөйләмнең иң кечкенә берәмлеге; Г) бер иҗекнең башкалардан аерып әйтү. 9. Борыны борны, бу - А) ассимиляция; Б) диссимиляция; В) редукция; Г) элизия. 10. Кияүләр сүзенең иҗек модельләрен билгеләгез: А) ТС-ТСТ-ТСТ; Б) ТС-СС-ТСС; В) ТС-СТ-ТСС; Г) ТС-ТСТ-ТСС.

Тема 4. Синтаксис турында төшенчә. Синтаксисның төп берәмлекләре: сүзтезмәләр, җөмләләр. Тыныш билгеләрен куюнын нигезләре. Татар телендә тыныш билгеләре. Нокта, сорау һәм өндәү билгеләре, күп нокталар, куштырнаклар куела торган очраклар. Өтер, нокталы өтер, ике нокта куела торган очраклар. Сызык һәм җәяләр куела торган очраклар.

Тестирование , примерные вопросы:

11. Смола сүзе татар теленә кергәндә кичергән үзгәреш: А) протеза; Б) эпентеза; В) диэреза; Г) редукция. 12. Шляпа сүзе татар теленә кергәндә кичергән үзгәреш: А) протеза; Б) эпентеза; В) диэреза; Г) редукция. 13.Түбәндәге сүзләрдә басымның төшү тәртибе: алфавит, статуя, арахис. А) 3, 1, 2 иҗекләр; Б) 2, 3, 4 иҗекләр; В) 2, 2, 1 иҗекләр; Г) 3, 1, 3 иҗекләр. 14. Төшерелеп калдырылган хәрефләрне күрсәт: мета...ар, клас..., то...сыз А) л һәм с, Б) лл, сс һәм с; В) лл, с, з; Г) л, с, с. 15. Лексиканың өйрәнү объекты: А) телдәге авазлар һәм хәрефләр; Б) сүзләрнең ясалышын һәм төрләнешен; В) сүзтезмә һәм җөмләләр; Г) телдәге сүзләр җыелмасы. 16. "Утырган килеш йокыга китте" җөмләсендә килеш сүзенең синонимы: А) килә, бара, кайта, юнәлә; Б) көе, көенчә, хәлендә, җиреннән, Г) бәйлек, ярдәмлек, предлог, послелог; Г) утырыш, җыелыш, киңәшмә. 17. Аңлашылмый торган татарча сүзләрне карап була: А) башка телдәге сүзлекләрдән; Б) аңлатмалы сүзлектән; В) телара сүзлектән; Г) орфографик сүзлектән. 18. Сүзнең лексик мәгънәсе: А) өстәл - исем; Б) өстәл - җөмләдә ия; В) өстәл - агачтан ясалган өй җиһазы; Г) өстәл - җөмләдә хәбәр. 19. Баш (кеше башы, агач башы), аяк (кеше аягы, өстәл аягы) сүзләре: А) синонимнар; Б) бер мәгънәле сүзләр; В) күп мәгънәле сүзләр; Г) антонимнар. 20. Омонимнарга билгеләмә бирегез: А) әйтелеше төрле, әмма мәгънәсе бертөрле; Б) капма-каршы мәгънәле сүзләр; В) язылышы бер үк, ләкин әйтелеше төрле; Г) язылышы һәм әйтелеше бер, ләкин мәгънәсе төрле.

Тема 5. Документлар турында төшенчә. Еш кулланыла торган эш кәгазьләре: белдерүләр, хатлар.

Тестирование , примерные вопросы:

21."Куркак дус дошманнан куркынычрак" мәкалендә дус һәм дошман сүзләре: А) антонимнар; Б) омонимнар; В) синонимнар; Г) күп мәгънәле сүзләр. 22.Контекстуаль антонимнар... А) билгеле бер ситуациядә, контекстта гына антоним булып килә; Б) текст эчендәге аерым бер сүзнең антонимы булып тора; В) тексттан тыш та антоним була; Г) текст белән бернинди бәйләнештә тормый. 23. Фразеологик әйтелмәне табыгыз: А) бүгенге эшне иртәгә калдырмыйлар; Б) өрми дә, җибәрми дә. Ул нәрсә- В) бүрәнә аша бүре куу. Г) калган эшкә кар ява. 24. Фразеологик әйтелмәгә билгеләмә бирегез: А) бербөтен мәгънә аңлата торган төзелмәләр; Б) күчерелмә мәгънәле сүзләр; В) берничә сүздән торган төзелмә; Г) берничә сүздән тезелеп, бербөтен мәгънә аңлата торган күчерелмә мәгънәле төзелмә. 25. Казый, зәхмәт, талак, ярлык сүзләре: А) неологизмнар; Б) архаизмнар; В) гомуми кулланылыштагы сүзләр; Г) интернациональ сүзләр. 26. Неологизмнар дип - А) халыкта кинәт барлыкка килгән сүзләр; Б) телдә барлыкка килә торган яңа сүзләр; В) сирәк кулланылышка күчкән сүзләр; Г) кулланылмый торган сүзләр. 27. Җәрәхәткә тоз салу дигән фразеологизмны уйлап табучылар: А) артистлар; Б) палачлар; В) аш пешерүчеләр; Г) табиблар. 28.Алынманың дөрес күрсәтелмәгән татарча синонимы: А) мемуар - истәлек; Б) анализ - нәтиҗә; В) темп - тизлек; Г) скульптор. 29. Мәгънәсе дөрес билгеләнмәгән фразеологизм: А) телгә килү - сөйли башлау; Б) телгә килү - аңга килү; В) телгә килү - ызгышу; Г) телгә килү - уртак фикергә килү. 30. Антоним булмаган фразеологизм: А) уртак тел табу - борчак пешмәү; Б) агач кул - куян йөрәкле; В) аркылы төшү - юл кую; Г) ахирәт дус - җан дошманы.

Итоговая форма контроля

зачет (в 1 семестре)

Примерные вопросы к зачету:

Вопросу к зачету:

1. Фонетика. Сөйләм авазларының аспектлары.
2. Татар теленең сузык авазлары.
3. Татар теленең тартык авазлары.
4. Басым. Интонация.
5. Авазларның позицион үзгәрешләре.
6. Авазларның комбинатор үзгәрешләре.
7. Транскрипция.
8. Орфография. Төп принциплар.
9. Лексикология. Аның тармаклары.
10. Лексика. Аның берәмлеге. Сүзләрнең туры һәм күчерелмә мәгънәләре.
11. Бер яки күпмәгънәле сүзләр. Омонимнар. Аларның күпмәгънәле сүзләрдән аермасы.
12. Синонимнар. Аларның төрләре.
13. Антонимнар. Төрләре, әһәмияте.
14. Фразеологизмнар. Төрләре.
15. Хәзерге татар әдәби теленең сүзлек составы. Татар телендә гарәп-фарсы алынмалары.
16. Интернациональ сүзләр.
17. Һөнәрчелек лексикасы. Жаргон һәм арго сүзләр.
18. Архаизмнар, тарихи сүзләр һәм неологизмнар.
19. Сүзьясалыш фәне. Тамыр һәм нигез. Сүз ясагыч һәм грамматик кушымчалар.
20. Ясалма, парлы, тезмә, кушма сүзләрнең ясалышы.
21. Сүз төркемнәре. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем.
22. Сыйфат. Аның дәрәҗәләре. Ясалышы.
23. Сан. Сан төркемчәләре. Ясалышы.
24. Алмашлыклар.
25. Фигыль төркемчәләре. Затланышлы һәм затланышсыз фигыльләр.
26. Фигыль юнәлешләре.

27. Рәвеш. Аның төркемчәләре, ясалышы.
28. Җөмлә. Гади җөмлә. Гади җөмләне төркемләү принциплары.
29. Сүзтезмәләр. Җөмләдә сүзләр бәйләнеше.
30. Кушма җөмлә. Аның төрләре.

7.1. Основная литература:

1. Харисов Ф.Ф. Татар теле: чит телле аудиториядә: Югары уку йортлары өчен уку әсбабы.Ике кисәктә .Икенче кисәк. - Казан : Мәгариф, 2009. - 151 б. - 21 экз Беренче кисәк. - Казан : Мәгариф, 2009. - 231 б. - 21 экз.
2. Харисова Ч.М. Татар теле : Теория, күнегүләр, тестлар: Абитуриентлар һәм студентлар өчен ярдәмлек. - Казан : Мәгариф , 2006. - 207 б. - 8 экз.
3. Фаттахова,Р.Ф. Практический татарский язык : методическое пособие для изучающих татарский язык / Р.Ф.Фаттахова. - Казань: Татар.кн.изд-во, 2008. - 167 с. - 95-00. -54 экз.
4. Харисова, Ч.М. Татарский язык: справочник. - Казань : Магариф, 2009. - 199 с. - 227-40. - 15 экз.
5. Фаттахова, Р.Ф. Практический татарский язык=Гамәли татар теле : методическое пособие для изучающих татарский язык=татар телен өйрәнүчеләр өчен методик кулланма. - 2-е изд.,испр. и доп. - Казань : Татар.кн.изд-во, 2012. - 176с. - 90-84. - 20 экз.
6. Харисов, Ф.Ф. Татар теле :чит телле аудиториядә : Югары уку йортлары өчен уку әсбабы.Ике кисәктә.Беренче кисәк. - Казан : Мәгариф, 2009. - 231 б. - 145-00. - 21 экз.
7. Сибгаева Ф.Р. Татар теле (гомуми мәгълүмат, күнегүләр, контроль тестлар). Югары уку йортлары өчен укыту кулланмасы. - Казан: Вестфалика, 2011. - 44 б. - URL: http://dspace.kpfu.ru/xmlui/bitstream/handle/net/20306/10_179_001068.pdf

7.2. Дополнительная литература:

1. Сафиуллина, Ф.С. Хәзерге татар әдәби теле : Югары һәм урта уку йортлары өчен д-лек. - Казан : Мәгариф, 2002. - 407б. - 60с. - 100 экз.
2. Сафиуллина, Ф.С. Хәзерге татар әдәби теле : Күнегүләр:Югары һәм урта уку йортлары өчен . - Казан : Мәгариф, 2002. - 344б. - 60с. - 68 экз.
3. Хәбибуллина, З.Н. Татар теленнән мөстәкыйль эшләр : Рус телендә урта гомуми белем биру мәкт.2-11 нче с-фларында рус телендә сөйләшүче балалар белән эшләүче укытучылар өчен ярдәмлек / З.Н.Хәбибуллина,К.Х.Фәйзрахманова. - Казан : Мәгариф, 2008. - 127б. - 45-00. - 4 экз.
4. Максимов, Н.В. Татар теленнән тестлар : Уку-укыту ярдәмлеге / Н.В.Максимов. - Казан : Мәгариф, 2008. - 207б. - 45-00. - 5 экз.
5. Хәйдәрова, Р.З. Татар теле : Рус телендә урта гомуми белем бируче мәкт.8 нче с-фы өчен д-лек(рус телендә сөйләшүче балалар өчен) / Р.З.Хәйдәрова,Р.Л.Малафеева. - Казан : Мәгариф, 2008. - 207б. - 110-00. - 10 экз.
6. Шаймарданова Г. А. ТАТАР ТЕЛЕНӘ ЧИТ ТЕЛ БУЛАРАК ӨЙРӘТҮГӘ ИНДИВИДУАЛЬЛӘШТЕРҮ ТЕХНОЛОГИЯСЕНЕҢ ЙОГЫНТЫСЫ. - Татарское языкознание в контексте Евразийской гуманитарной науки

Материалы Международной научно-практической конференции (Казань, 14 ноября 2016 г.), 2016. - 438-440 б. - URL: http://dspace.kpfu.ru/xmlui/bitstream/handle/net/109370/Tat_ling2016_438_440.pdf

7.3. Интернет-ресурсы:

Библиотека учебной и научной литературы - http://sbiblio.com/biblio

Информационно-техническая поддержка учителей - http://ito.bitpro.ru/

Практикум татарского языка - www.wikipedia.ru

Татарский язык - http://ru.science.wikia.com/wiki/

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Фестиваль педагогических идей - http://festival.1september.ru

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Практикум татарского языка" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB,audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудованием имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Компьютерный класс, представляющий собой рабочее место преподавателя и не менее 15 рабочих мест студентов, включающих компьютерный стол, стул, персональный компьютер, лицензионное программное обеспечение. Каждый компьютер имеет широкополосный доступ в сеть Интернет. Все компьютеры подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе Издательства "Лань" , доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС Издательства "Лань" включает в себя электронные версии книг издательства "Лань" и других ведущих издательств учебной литературы, а также электронные версии периодических изданий по естественным, техническим и гуманитарным наукам. ЭБС Издательства "Лань" обеспечивает доступ к научной, учебной литературе и научным периодическим изданиям по максимальному количеству профильных направлений с соблюдением всех авторских и смежных прав.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "Консультант студента" , доступ к которой предоставлен студентам. Электронная библиотечная система "Консультант студента" предоставляет полнотекстовый доступ к современной учебной литературе по основным дисциплинам, изучаемым в медицинских вузах (представлены издания как чисто медицинского профиля, так и по естественным, точным и общественным наукам). ЭБС предоставляет вузу наиболее полные комплекты необходимой литературы в соответствии с требованиями государственных образовательных стандартов с соблюдением авторских и смежных прав.

Освоение дисциплины "Практикум татарского языка" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 20-25 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Cre i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB, audi, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудованием имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 44.03.05 "Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)" и профилю подготовки Родной язык и литература, иностранный язык .

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Автор(ы):
Хайруллина А.С. ____________________
"__" _________ 201 __ г.

Рецензент(ы):
Хазиев Ринал Исмагилович ____________________
"__" _________ 201 __ г.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ